HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וכגדי כהונה. מרבעה בגדי לבן דכ"ג ביום הכפורים דכתיב בהו והביאם שם (ויקרא טז): **ראוין הן לכהן הדיוט.** וקיימא לן ע) בגדי כהונה אין בהן מעילה מפני שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו זריזין לפושטן מיד: **עגלה ערופה.** כתיב בה שם שם תהא גיזתה: **הערופה.** זו ולא אחרת: **אלא קראי כתיבי.** לכם לכפר הוא: **חד למעוטי מנותר.** שאם אכל דם נותר בשוגג אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם אכל דם קדשים בטומאת הגוף שהיא בכרת בכולן אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם שגג בדם והזיד באחת מאלו פטור מכרת: **אכל מפיגול לא צריך למעוטי.** שאם אכל דם מקרבן פיגול ממילא אחריתי נפקא לן דפטור מכרת דפיגול: **כין לאדם כין למזבח.** שאחרים מתירין אותן או לאכילת אדם כגון בשר קדשים הנאכלת שתלוי בזריקת הדם שכל זמן שלא נזרק אסור באכילה כדכתיב ודם זבחיך ישפך (דברים יב) והדר והבשר תאכל או מתירין למזבח כגון אימורין שזריקת הדם מכשרתן למזבח כדכתיב (ויקרא י) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' והדר והקטיר החלב לריח ניחוח חייבין עליו משום פיגול אם אכל מהן מקרבן מפוגל חייב כרת דכתיב (שם ז) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא אבל מתיר את אחרים כגון הדם והקומץ אין חייבין עליו משום פיגול דגמרינן משלמים דפיגול בשלמים כתיב ושלמים יש להן מתירין למזבח ומתירין לאדם שהדם מתיר את אימוריהן למזבח ובשרם לאכילה: **מתני' האמורין על הסדר.** במשנתנו: **וכן בהיכל.** נתן מקלת מתנות על הפרוכת ונשפך הדם יביא פר אחר ויתחיל מתנות הפרוכת ואין צריך לחזור ולהתחיל בכפורת: **שהוא לפרה בפני עצמן.** לפיכך כפרה שנגמרה נגמרה: **ממקום שנפסק.** ואפילו לא נגמרה אותה כפרה אין צריך לחזור ולינתן מה שנתן: **גמ' מבפנים.** לפני ולפנים: **בגדי לבן מבחוץ.** כגון הגרלה וידוי ושפיכת שיריים וכל מתנות הפרוכת ומזבח הזהב אם הקדים להן דבר מאוחר אין אלו מעכבין עליו לפוסלו אבל בשחיטה ובחפיינה מודה הוא לזרוק פניס כפנים דמי: **בגדי זהב מבחוץ.** כגון אילו ואיל העם שהקדים להן הוצאת כף ומתנה אין מעכבין עליו לפסול: **אחת בשנה.** אלמא כי כתיב חוקה לעיכובא אחת בשנה כתיב: רבי

משום דהוי להו תרומת הדשן ובגדי כהונה כו'. ובמעילה פרק ולד מטמאת (דף יח:) קאמר משום דהוו תרומת הדשן ואיכרי שעיר המשתלח וכו' ופריך הניחא לאמאן דאמר אין נהנין אלא למאן דאמר נהנין מאי איכא למימר:

אלא למאן דאמר מלמדין מאי **איכא למימר.** הוה מצי לשנויי דמאן דאמר מלמדין סבר לה כרבנן דרבי דוסא דהוו להו השתא שלשה כתובין אלא בעי לשנויי אפי' אם תמצא לומר דסבר כרבי דוסא: **תרי מיעוטי כתיבי.** בחד הוה סגי וכן בסוף פרק כל הבשר (חולין דף קיג:) גבי עזים העזים וע"ל דאי לא כתיב אלא חד מיעוטא ה"א דאי לא כתיב מיעוטא לא ממעטינן מידי דשני כתובין הבאין כאחד מלמדין מכל מקום השתא דכתיב מיעוטא בחד מייתי הוו להו שלשה כתובין הבאין כאחד ונהי דשלשה כתובין אין מלמדין הני מילי כי לא כתיבי בחד דוכתא אבל הכא דתרי מייתי כתיבי בחד דוכתא הוה ליה מיעוטא אחד מיעוטא ואין מיעוטא אחר מיעוטא אלא לרבות להכי איצטריך לחיד מיעוטא ואין להקשות היכי הוה ס"ד לומר אין מיעוטא אחר מיעוטא אלא לרבות דש"כ לשמוק מייתי לגמרי ומהיכא תיתי למעוטי דאיצטריך מיעוט אחר מיעוט לרבות י"ל הא לא קשיא דבכל דוכתא דאיצטריך מיעוט אחר מיעוט מקשה רבינו שמואל כך ומתכך דשמא הוה ממעטי' מכח שום דרשה או ק"ו או בנין אב להכי איצטריך מיעוט אחר מיעוט לרבות כן יש לתרץ כמו כן בכאן וזה אין להקשות אי דרשי ליה למיעוט אחר מיעוט אחיד קרא אליבי למאי אתא די"ל כמו פרשה שנאמרה ונשנית תדע דלדידהו כיון דסבירא להו שני כתובין הבאין כאחד מלמדין היכא דליכא אלא שני כתובים כתוב שני למאי איצטריך אלא ע"כ י"ל כדפרישית אי נמי אי לא כתיב אליבי לא הוה דרשינן ליה למיעוט אחר מיעוט אחיד קרא אלא תרומת הדשן ומיעוט אלה תרומת הדשן לאו מיעוטא הוא אבל השתא מכח דכתיב עגלה ערופה דהשתא הוו להו אלשה כתובין הוה ליה כל חד כמו מיעוט ואיכא ליה תרומת הדשן ומיעוט אלה תרומת הדשן לאו **חד למעוטי מנותר וחד למעוטי מטומאה.** מימה דבחד קרא סגי למעוטי תרוייהו דכיון דאימעיט חד מייתי יליפינן אידך מינה בג"ש דחילול כדיליפינן להו מהדלי בפרק בית שמאי (זבחים דף מה.) גבי קדשי נכרים ולי קשה דלא הוה צריך קרא לא לגופיה ולא לטומאה דכיון דפיגול לא צריך קרא דהוה ליה דבר שאין לו מתירין ניתו בק"ו ומה פיגול שהוא בקבועה ודיעה אחת ולא הותר מכללו אינו חייב עליו טומאה שהיא בעולה ויורד ונשתי ידיעות דוקא והותר מכללו לא כל שכן וכיון דנפקא לן טומאה בקל וחומר מפיגול הדר יליפינן נותר בחילול חילול דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בג"ש כדאיתא בפרק איזהו מקומן (שם דף נ:) ונראה לי דאע"ג דעביד גמרא קל וחומר זה לפטור בדבר שאין לו מתירין משום טומאה קל וחומר פריכא הוא דאיכא למיפרך מה לפיגול שאינו נוהג בלאחר זריקה ושאין פסולו בגופו אלא במחשבה בעלמא ושאינו מטמא תאכל בטומאה דשייכא אפילו לאחר זריקה ופסולו בגופו ושכן מטמאה והא דעביד התם האי קל וחומר בעיקרו אג"ש סמיך דמלי למילף חילול חילול מנותר ונותר עון עון מפיגול והא דיליף לה מק"ו ולא קאמר בהדיא מג"ש י"ל משום דס"ד למילף בע"א מהיקשא דאיתקשו אכילת קודש בטומאה לשימוש בטומאה בקרא דוינזרו כמו שפירש ר"י שם ברש"י פ"ב דזבחים (דף טו: ד"ה אלא) וסד"א כי היכי דעיקר שימוש בטומאה הוי אף בדבר שאין לו מתירין הכי נמי אכילת קודש בטומאה ואע"ג דג"ש עדיפא שאני הכא כיון דהיקש לא איצטריך למילי אחריני וג"ש איצטריך למילי אחריני עדיפא ולהכי קאמר קל וחומר דכיון דפיגול חמור בכמה עניינים ואינו חייב אלא בדברים שיש לו מתירין א"כ מיסתברא למיגמר טומאה מייתי בג"ש ולא נידרוש היקישא כלל דאינו כל כך היקש גמור כיון שלא הוזכרו בהדיא בקרא דוינזרו אכילה ושימוש אבל הא קשיא לי מאי איצטריך למימר אבל פיגול לא צריך קרא משום דהוה ליה דבר שאין לו מתירין לימא דלא צריך קרא משום דגמר עון עון ממותר אלא מ"ל [ר"ל] דגזירה שוה דעון עון וחילול חילול לא ניתנה אלא למאי דכתיב בהדיא אבל הני דרשות דלכם והוא לכפר לא משמע אלא לאפוקינהו ממעילה והא דדרשינן מייתי ותומאה היינו באם אינו ענין למעילה וכיון דלא נפקי אלא באם אינו ענין לא גמרינן מייתי בגזירה שוה:

[שני] בתובים כו'. לאו למעילה כי לא מצינו דשייכא מעילה בעגלה ערופה, [אלא] איסור הנאה מן המותר קאמר. [ו]אפילו היה שם מעילה ממש לא מיקמי דגלף בתמא נמי ממש שם מעגלה, דבמתא לא שייכא (מה) [ביה] מעילה שאינו הקדש. הקשה ה"ר אלחנן דאמאי לא תמצי נמי הוה ליה דס"ק דכריתות (ז, ב) דתני רב חנניה כהן גדול שנטל משמן המשחה שעל ראשו ומן על בני מעיו חייב שנאמר על בשר אדם לא יאסך. ומקום אע"פ שנעשית מצותו ולא אמרי' אע"פ שנעשית מצותו מועלין בו, ואמאי לא תמצי ליה הכא ג' כתובים. ואומר רבינו לבעלים אין נעשית מצותו עד שיתייבש האמן המשחה שעל ראשו. ולי נראה דלא מצינו למימר הכי, דהא רבי (יוחנן) [יהודה] הוא דאית ליה בפרק ד' מיתות דסנהדרין (סז, ב) דשני כתובים מלמדין ואית ליה בפ"ק דכריתות ומי דסך דהכתיב ומלכים דמוכים דלא הוו זרים מעיקרא, וא"כ אע"פ שכהן גדול [ה]אסור אינו שוה בכל שאם נמשחו ממנו מלך וכהן גדול פטורין. וכי מיתה לכתוב הא' וכ"ש תרומת הדשן ועגלה ערופה איכא למיפרך מה לאמן המשחה שכן חייב כרת. **הניחא למאן דאמר כו'.** והוה מצי לשנויי דקבירא ליה כרבנן ור' דוסא, אלא לרולי עלמא בעי לשנויי. **תרי מיעוטי כתיבי.** אבל מחד מיעוטא לא הוי ממעטי. והכי איתא נמי בפרק כל הבשר [חולין קיג, ב] גבי בשר בחלב כל מקום שנאמר בתורה [בדי סתם] אפילו פרה ורחל משמע, וקאמר תרי מיעוטי כתיבי עזים העזים, וא"כ הכא מאי מחחר שטעונין קבורה (האומר) [האדם מקדש] (נח, ב) בשי ע"ז ובשעת דתופסין (ומיהו) [דמיהן] איכא תרי מיעוטי דמחד מיעוטא לא הוה ממעט בעלמא. ומיהו בע"ז פרק ר' שמעאל (נד, ב) לא מייתי התם אלא חד מיעוטא לפי שאם לא הוה צריך אלא להוציא מאותו שדורש שם הוא ולא תליני תליסין ואותו סוחב להכא לא איצטריך אלא למימר דלא יליפינן מע"ז ובפרשת דמיום בשחר [דוכתי], אבל לעולם תרי מיעוטי צריך, וכן (בפ"ק) [בפ"ב] דקידושין (מנ, ב) גבי עבדיה ומכירה. מ"כ. (**הכא כתיב**) [ושמו] **הערופה.** בפ"ק דחולין (כד, ב) דרש מהכא

פז א ב מיי' פי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה יח:

פח ג שם הלכה ז:

פט ד מיי' פ"ט מהל' עבודת יום"כ הל' ד:

צ ה שם הלכה ה:

צא ו שם הלכה ג:

רבינו חננאל

ושנינן שני תרומת הדשן משום דהויא היא ובגדי כהונה שני כתובים הבאים כאחד. פי' הכא כתיב ושמו אצל המזבח, ובבגדי כהונה כתיב והניחם שם. וכיון דאשכחנן בתרוייהו כתוב גיזתה, לא גמרינן מינייהו דקיימא לן דכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין, דללמד השיני ממנו, שכן התורה נדרשת, וכיון שכתיב עוד פעם אחרת, גילה לנו שזה הדין באילו בלבד ולא בזולתם. ודחינן כי בגדי כהונה לר' דוסא אין טענינן לגיזה. דאוקימנא עגלה ערופה במקומם, שנאמר וערפו שם את העגלה וגו'. ולמאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר. כלומר קשיא לר' יוחנן. ופריק [תרץ] מעוטי כתיבי, ואינן יכול ללמד מהם. בתרומת הדשן כתיב ושמו, זו אפי' נעשית מצוותה בקדושתה קיימא ומרעלין בה ולא זולתה, וכן הערופה כמותה, זו ולא זולתה. והני ג' קראי בדם, לכם ולכפר והוא, חד למעוטי מנותר שאין דין נותר בדם, ולא דין מעילה, ולא דין טומאה, כמו בשר קדשים וחלבם. אבל שאין בו דין פיגול אין צריך קרא למעוטי דהא תנן כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול. פי' מתירין, בשר הקדש לאדם והחלב למזבח, כי אין מותרין הבשר ולא החלב עד שיזרק הדם. אבל הדם הוא מתיר ואין אחרים מתירין אותו. **מתני' כל מעשה יום הכפורים כו'.** ת"ר כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום. פי' אם שינה מן הסדר שכתוב בתורה והקדים המאוחר לא עשה כלום. אמר ר' יהודה במה דברים אמורים בדברים הנעשין בבגדי לבן לפני ולאפנים. אבל דברין הנעשים בבגדי לבן בחוץ כגון שחיטה והגרלה וכיוצא בהן ואפי' בהיכל מה שעשה עשוי. א"ר נחמיה במה דברים אמורים בדברים הנעשים בבגדי לבן בין בחוץ בין בפנים. אבל הנעשין בבגדי זהב אם הקדים מעשה לחברו מה שעשה עשוי. א"ר יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל אחת בשנה.

תום' ישנים (המשך)

נמי הכוא שם דבגדי כהונה שלו מופנה, ואמרינן בפ' המפלת (נדה כב, ב) דשבקינן מופנה מלא דחד ועבדינן ג"ש ממופנה משני לדדי. אי נמי הכיא דעבלה אינו מופנה, ואינו מופנה אלא הוה דמת גרילת. מ"כ. **ועגלה ערופה** [שני] בתובים כו'. לאו למעילה כי לא מצינו דשייכא מעילה בעגלה ערופה, [אלא] איסור הנאה מן המותר קאמר. [ו]אפילו היה שם מעילה ממש לא מיקמי דגלף בתמא נמי ממש שם מעגלה, דבמתא לא שייכא (מה) [ביה] מעילה שאינו הקדש. הקשה ה"ר אלחנן דאמאי לא תמצי נמי הוה ליה דס"ק דכריתות (ז, ב) דתני רב חנניה כהן גדול שנטל משמן המשחה שעל ראשו ומן על בני מעיו חייב שנאמר על בשר אדם לא יאסך. ומקום אע"פ שנעשית מצותו ומועלין בה, ואמאי לא תמצי ליה הכא ג' כתובים. ואומר רבינו לבעלים אין נעשית מצותו עד שיתייבש האמן המשחה שעל ראשו. ולי נראה דלא מצינו למימר הכי, דהא רבי (יוחנן) [יהודה] הוא דאית ליה בפרק ד' מיתות דסנהדרין (סז, ב) דשני כתובים מלמדין ואית ליה בפ"ק דכריתות נמי דסך דהכתיב ומלכים דמוכים דלא הוו זרים מעיקרא, וא"כ אע"פ שכהן גדול [ה]אסור אינו שוה בכל שאם נמשחו ממנו מלך וכהן גדול פטורין. וכי מיתה לכתוב הא' וכ"ש תרומת הדשן ועגלה ערופה איכא למיפרך מה לאמן המשחה שכן חייב כרת. **הניחא למאן דאמר כו'.** והוה מצי לשנויי דקבירא ליה כרבנן ור' דוסא, אלא לרולי עלמא בעי לשנויי. **תרי מיעוטי כתיבי.** אבל מחד מיעוטא לא הוי ממעטי. והכי איתא נמי בפרק כל הבשר [חולין קיג, ב] גבי בשר בחלב כל מקום שנאמר בתורה [בדי סתם] אפילו פרה ורחל משמע, וקאמר תרי מיעוטי כתיבי עזים העזים, וא"כ הכא מאי מחחר שטעונין קבורה (האומר) [האדם מקדש] (נח, ב) בשי ע"ז ובשעת דתופסין (ומיהו) [דמיהן] איכא תרי מיעוטי דמחד מיעוטא לא הוה ממעט בעלמא. ומיהו בע"ז פרק ר' שמעאל (נד, ב) לא מייתי התם אלא חד מיעוטא לפי שאם לא הוה צריך אלא להוציא מאותו שדורש שם הוא ולא תליני תליסין ואותו סוחב להכא לא איצטריך אלא למימר דלא יליפינן מע"ז ובפרשת דמיום בשחר [דוכתי], אבל לעולם תרי מיעוטי צריך, וכן (בפ"ק) [בפ"ב] דקידושין (מנ, ב) גבי עבדיה ומכירה. מ"כ. (**הכא כתיב**) [ושמו] **הערופה.** בפ"ק דחולין (כד, ב) דרש מהכא

עין משפט נר מצוה

מ ב מיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה יח:

נ ג שם הלכה ז:

נא ד מיי' פ"ט מהל' עבודת יום"כ הל' ד:

נב ה שם הלכה ה:

נג ו שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבַּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג
2. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
3. וְכֹל זְקֵנֵי הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל הַחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בַּנָּחַל: דברים כא ו
4. וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה: ויקרא טז לד

גליון הש"ס

מתני' הקדים דם השעיר. עיין ממחות דף ה ע"א מוס' ד"ה ומי אין מתוסר זמן: **גמ' אם הקדים מעשה לחבירו.** עיין סוטה דף י"ז ע"ב תוס' ד"ה קודם שתקבל:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ישנים

משום דהוו תרומת הדשן ובגדי כהונה כו'. בפרק ולד מטמאת [מעילה יח, א] קאמר תרומת הדשן ושעיר המשתלח שני כתובים ופריך הניחא למאן דאמר [אין] נהנין דאמר (אין) נהנין מאי איכא למימר, אלא תרומת הדשן ובגדי כהונה כו'. ומאן לא חש להאריך. הא דלא חשיב הכא שחוטה לפרי מלוגע שאסורה לפי שאין זה קדשים אלא מעשה חוץ אבל שעיר המשתלח נקדש בפנים. ועגלה ערופה אע"פ שמעשיה חוץ בפנים כתיב בה כפרה בקדשים. מ"ר. **ועגלה ערופה.** פי' רש"י דערופה אסורה בהנאה דכתיב וערפו שם שם תהא קבורתה, (ואמנם) [ואיתא] הכיא [דרשה] בפ"ק דכריתות (ו, א). אך תימה לה"ר (אלעזר) [אלחנן] למה לי הך דרשא תיפוק לי דכפרה כתיב בה בקדשים, ומינה יליפינן בע"ז פרק אין מעמידין (כט, ב) איסור הנאה בתמא דכתיב שם שם מעגלה ערופה. ותימה דתרוייהו לריכי דמשם שמעינן קבורה אבל לא איסור הנאה הילכך כתיב בה כפרה, ואי כתיב בה כפרה לא יליפינן מינה דלא הוה אסור אלא ביום [אחר], כדדרשינן בסוף פ"ב דמגילה (כא, א). וא"ל למאי דפרישית [לעיל] דלא הוה אסרינן עגלה ערופה משום הנאה קבורתה והא אסרינן בפ"ב בתרא דע"ז [סב, ב] גבי (הנהו מיני דעבל עליה יין נסך) [הנהו נבלה דיסכו ליה מיני בתגריה] ופריך ולינקבריהו [בעיניהו] מן הן תנן אחד עץ שנגלה כו' משמע מאחר שטעונין קבורה אסורין בהנאה, וא"כ הכא מאי מאחר שטעונין קבורה עגלה ערופה מטיולא דאסורה בהנאה. וי"ל דשאני התם דאיתקשו למת מקבורו מקבורו, וכן ע"ז שטעונה גניזה דרשינן ליה בע"ז פרק רבי ישמעאל (נב, ב) מוסס בסתר, והיינו נמי איסור הנאה. והא דקאמר בפ"ק דכריתות וערפו שם מלמד שטעונה גניזה (כמו) [לאו] משום דמשמע דאיסור הנאה (כדפרישית אלא לפי) [אלא כדפריך ולפי] האמת נקט שאסורה בהנאה. מ"ר. א"ל ומאי מאחר לא דרשינן שם שם מעגלה ערופה ויעבוד גזירה גזרי כהונה לר' דוסא. ל"ל דע"ז אינה אלא משום מיתה בעלמא דעבירה ומיתה מלא. אי

פז א ב מיי' פי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה יח:

פח ג שם הלכה ז:

פט ד מיי' פ"ט מהל' עבודת יום"כ הל' ד:

צ ה שם הלכה ה:

צא ו שם הלכה ג: